

reliéf na torzu kachle s podobným motivem z hradu Rýzmburk, datované do 14. století.⁹ V oblasti nástěnného malířství se nám podařilo identifikovat analogii v kostele sv. Vincence v Doudlebách, kde se na překladu portálu do sakristie nachází motiv dvou propletených okřídlených draků, datovaný kolem poloviny 14. století.¹⁰ Doudlebské malby jsou o půlstoletí mladší, nicméně formálně velmi podobné. V rámci středověké nástěnné malby zde lze zmínit také námět propletených draků z výmalby ze 14. století v presbytáři kostela sv. Jakuba v Tečovicích. Zde se tento motiv, doprovázející motiv ďábla a pekla, nachází na západní části vítězného oblouku.

Polické zobrazení draků tak bude navíc pravděpodobně patřit k nejstarším zobrazením tohoto námětu, jaká jsou doposud v našem prostředí známa.

- 1 K historii nálezu niky SÁDLO, Václav, Kostel Nanebevzetí P. Marie v Polici nad Metují, *Zprávy památkové péče*, 1955, roč. 15, č. 6–8, s. 215–219.
- 2 PEŠINA, Jaroslav a kol., *Gotická nástěnná malba v zemích českých I 1300–1350*, Praha, 1958, s. 149–151. Josef Krčil (1906–1985), kutnohorský malíř a restaurátor, se věnoval restaurování nástěnných maleb v 50. a 60. letech 20. stol., sám i v kolektivu restaurátorů. Pracoval na restaurování nástěnných maleb např. na zámku v Doudlebách nad Orlicí, Rychnově n. Kněžnou, v Novém Městě n. Metují aj. O osobě restaurátora více online na https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Kr%C4%8Dil.
- 3 K historii nálezu niky viz SÁDLO, V., Kostel Nanebevzetí P. Marie, s. 215–19. K historii kostela online na <https://www.policenm.cz/zivot-ve-meste/turistika/pamatky/farni-kostel-/>.
- 4 PEŠINA, J. a kol., *Gotická nástěnná malba*, s. 150.
- 5 Tamtéž.
- 6 PAVLÍK, Čeněk, Draci na kachlích gotiky a renesance aneb kouzelný svět fantazie, *Archaeologia historica*, 2010, roč. 35, č. 1–2, str. 278.
- 7 RULÍŠEK, Hynek, *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, bez místa vydání 2006, heslo drak.
- 8 PAVLÍK, Č., *Draci na kachlích*, s. 285.
- 9 Tamtéž, s. 285–286.
- 10 STEINOVÁ, Iva, Ikonografie nástěnných maleb v sakristii kostela sv. Vincence v Doudlebách, *Umění*, 1993, roč. 41, s. 3–4, s. 199–205.

Hrad Vizmburk. 50 let od zahájení archeologického výzkumu

Jiří Slavík

Když se archeolog pražského Archeologického ústavu Československé akademie věd a úpický rodák PhDr. Antonín Hejna, CSc., na vrcholu své pracovní kariéry vrátil začátkem srpna roku 1972 do rodného kraje, aby v rámci systematického výzkumu opevněných sídel doby přemyslovské provedl zjišťovací výzkum na hradě Vizmburku u Havlovic, očekával, že najde nepříliš rozsáhlé pozůstatky opevnění i zástavby spíše provizorního charakteru. Obdobné situace totiž odhalovaly jeho předchozí výzkumy na Bolkově u Libče, Bradle u Hostinného, Zámeckém vrchu u Radvanic a na Rechberku. Na rozdíl od nich však na Vizmburku byly známy dějiny hradu, postup jeho majitelů i doba zániku destrukční akcí slezských knížat a lužického Šestiměstí v roce 1447. Areál hradu byl od roku 1958 nemovitou kulturní památkou, evidovanou pod číslem 3517 v Rejstříku státního seznamu nemovitých kulturních památek v kraji Východočeském na základě usnesení ONV v Trutnově z 5. listopadu 1963. Do rejstříku byl hrad zpočátku zapsán i v okrese Náchod pod rejstříkovým číslem 1564 na základě usnesení ONV v Náchodě z 24. června 1963, omyl se však velice rychle podařilo eliminovat.¹

Archeologicky odkrývaný hrad Vizmburk se od počátku výzkumu stal fenoménem přinejmenším českého významu. Hned v závěru srpna 1972 totiž po zjištění mohutných vrstev sutí došlo na jižním okraji hradního návrší ke spektakulárnímu odkrytí dvou konzol s výběhy klínových klenebních žeber v hradbě in situ.

Obr. 1. Hrad Vizmburk, konzola s prvním dílcem klenebních žeber odhalená v závěru první výzkumné sezóny na jižním konci hlavní sondy. Překvapivý nálezný vedl k rozhodnutí odkryt celý hrad, foto: Miroslav Kolegar, 1974

Tento překvapivý objev se stal podnětem k plánovitému dlouhodobému výzkumu s cílem odkrytí celého hradu.² V letních prázdninových kampaních byly postupně odkryty až 7 m vysoké zbytky jádra hradu s obvodovou zástavbou a válcovou věží na severní straně, obklopené nepříliš širokým parkánem – nejprve jižní a západní křídlo, pak východní, a nakonec severní křídlo. V samém závěru výzkumu byly odhaleny zbytky zástavby na úzkém skalním hřebínku severně od jádra hradu. Odkryté hradní konstrukce byly provizorně zajišťovány nejprve dřevěným zastřešením, pak konstrukcemi z lešenářských trubek s plochým zastřešením.

Vedoucí výzkumu průběžně informoval o dosažených výsledcích odbornou i laickou veřejnost až do roku 1984. Výzkum hradu se stal oblíbeným turistickým cílem, zvláště když výsledky byly v bližším i vzdálenějším okolí propagovány na výstavách a na konci každé sezóny se konal Návštěvní den, při němž PhDr. Hejna každou hodinu podával výklad o dějinách, stavební podobě, výzkumu hradu a nových nálezech. Na akce pravidelně přicházelo z širokého okolí kolem 2000 zájemců.

V roce 1985 již výzkum kvůli nemoci Antonína Hejny nepokračoval a ukončila jej jeho smrt 26. července 1986. Tím se zastavily přípravy zajištění a obnovy hradu. Rozpracovaný výzkum nikdo nepřevzal, zpracování nálezů se zastavilo, samotné nálezy byly uloženy do depozitáře Archeologického ústavu ČSAV na Oškobruhu.

Již v roce 1975 byla zřícenina hradu přeřazena z III. kategorie památek do I. kategorie, operativní péče byla svěřena MNV Havlovice a od 1. října 1981 areál hradu převzalo do své péče Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje v Pardubicích (dále KSSPPOP v Pardubicích) s tím, že po dokončení archeologického výzkumu³ dojde k jeho trvalému zastřešení, zajištění a zpřístupnění veřejnosti.⁴ Archeologicky odhalené torzo z části pokrývaly provizorní střechy, objekt postrádal jakékoliv zázemí a nebyla vytvořena ani pracovní místa pro správu a ostrahu.⁵ Již v roce 1985 byl hrad provizorně oplocen prací hnutí Brontosaurus, podle projektů z let 1985, 1986 a 1991 bylo urychleně zhotovováno provizorní zastřešení odkrytých objektů v jádře hradu. V letech 1985 a 1986 bylo zhotoveno stavební zaměření jádra hradu,⁶ k okraji hradního areálu byl položen kabel přípojky elektrického proudu⁷ a v roce 1991 byl zpracován stavebněhistorický průzkum.⁸ Krátce před rokem 1988 byl v KSSPPOP připravován návrh ochranného pásma hradu, nebyl však realizován.⁹ Studie zastřešení hradu z roku 1989 vyčíslila náklady na tesařskou konstrukci na přibližně 3 miliony Kčs.¹⁰ Provizorně

↑ Obr. 3. Hrad Vizmburk, dvorní průčelí jižní části částečně odkrytého západního křídla, foto: Miroslav Kolegar, 1974

← Obr. 2. Hrad Vizmburk, provizorní zastřešení odkryté konzolové síně v jižním křídle hradu, foto: Miroslav Kolegar, 1975

ohrazená nehlídaná zřícenina se stala nejen cílem turistů, ale i vandalů a zlodějů architektonických článků. První krádeže řešil PhDr. Hejna před rokem 1984. V srpnu 1988 bývalí kopáči pod hlavičkou Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze z hradu odvezli do depozitáře v Havlovicích volně uložené architektonické články a provedli opravu zastřešení.¹¹ V roce 1992 se uskutečnila architektonická soutěž na zastřešení hradu, zúčastnily se jí pražský a brněnský ateliér SÚRP MO, projektová kancelář Hradec Králové a ateliér Sto zvířat.¹² V závěru roku 1992 byly na západní hradbě prověřovány možnosti chemického zpevnění místy velice chatrného zdiva, vyzděného z křemitého pískovce, pojeného jílovým a vápenatým přípravkem Porosil pražské firmy Aqua. Hned po odkrytí totiž začaly některé partie zdiva povrchově i hloubkově chátrat, došlo i ke zřícení některých konstrukcí. Výsledky analýz potvrdily reálnost možnosti zpevňování zdiva. Po propočtu nákladu sanace ve výši 40 000 000 Kč však reálnost záchrany odkryté zříceniny prudce poklesla.

Obr. 4. Hrad Vizmburk, severní část nádvoří s torzem velké věže a kuchyně pod provizorním zastřešením z lešeňových trubek, foto: autor, 2006

Politické proměny zahájené na konci roku 1989 umožnily vznik občanských zájmových organizací. Především z řad pražských účastníků archeologického výzkumu se konstituoval Spolek pro záchranu hradu Vizmburk, který inicioval zkoušky zpevňování pískovcového zdiva na západní straně hradu, ale po počátečním nadšení ukončil svou činnost před rokem 2000. V té době začaly i dokumentační aktivity v památkovém ústavu.¹³ V roce 2002 založili studenti archeologie Sdružení pro Vizmburk a zaměřili svou činnost na záchranu archeologických nálezů.¹⁴ Od roku 2008, kdy do jeho řad vstoupili patriotičtí obyvatelé Havlovic (zejména Mgr. Jaroslav Balcar), se začalo stále výrazněji angažovat v záchraně stavební podstaty hradu.

Vlastní zřícenina mezitím dále chátrala, docházelo k opakovanému poškození a obnovám drátěného oplocení, lokálním destrukcím zdiva i velkoplošnému chátření lícových vrstev zdiva (zejména na severovýchodní straně) a ke krádežím na hradě uložených architektonických článků, které v letech 2004–2005 vyvrcholily odcizením dvojice velkých mlýnských kamenů od studny a přípravou na odcizení konzol a žeber.

V těchto letech došlo ke shodě, že konzervaci zdiva lze provádět pouze klasickým způsobem s dozdiváním poškozených líců a korun zdiva. Roku 2005 proběhlo provizorní zabezpečení vstupů do suterénů, podepření klenby jihovýchodního sklepa a obnova střech. V roce 2006 byly zahájeny práce na zajištění jádra hradu jeho uzavřením branou podle projektu Františka Smejkal z Pardubic, finanční prostředky byly získány z programu záchrany architektonického dědictví MK ČR. Dodavatelem stavebních prací se stala firma MARATONSTAV a.s., Úpice.

Roku 2006 bylo z iniciativy PhDr. Vladislava Razíma zhotoveno nové zaměření jádra hradu. V roce 2007 práce pokračovaly zajištěním kleneb jihovýchodního sklepa, dozdiváním obvodového zdiva na západní straně a sanací střech. V roce 2008 převzal projekční práce Ing. Miroslav Fuchs z Prahy a podle jeho projektů byla sanována část odhalené skály pod západním parkánem, západní část věže a záklenek v nádvorním

Obr. 5. Hrad Vizmburk, jádro hradu od severovýchodu s trvalým zastřešením, v popředí pultová střecha nad tzv. kovárnou, foto: autor, 2021

průčelí východního křídla. Roku 2009 práce pokračovaly zajištěním rozpadajícího se nádvorního průčelí východního křídla a střední části nádvorního průčelí západního křídla, provádějící firmou se stal REHIS s.r.o., Česká Bělá.

Sdružení si v roce 2008 pronajalo hradní areál a jednou ročně organizovalo Vizmburské slavnosti. Od roku 2010 Sdružení za materiální podpory NPÚ dozdívalo líce a nadezdívalo korunu obvodové hradby.

Od roku 2008 probíhalo intenzivní hledání podoby trvalého zastřešení hradu, když se ukázalo, že zakrytí jednotlivých částí hradu strmými sedlovými střechami, navržené Ing. Fuchsem, není proveditelné kvůli velké kubatuře dozdívek. Po intenzivní přípravě nakonec Ing. Jan Chaloupský z Trutnova připravil návrh zastřešení jádra hradu technicky pojatou rámovou ocelovou konstrukcí s nízko skloněnými střechami. Studie byla schválena v roce 2013 a hned následujícího roku realizováno zastřešení západního křídla. Následně bylo pro turisty zpřístupněno nádvoří hradu. Ing. Chaloupský pak zpracoval projekt zastřešení zbývajících částí hradu.

Od dubna 2015 je díky obci a Sdružení ve 2. patře havlovické školy zpřístupněna expozice Vizmburk – příběh ztraceného hradu, na které jsou prezentovány nejcenější archeologické nálezy z hradu.¹⁵

Sdružení dlouhodobě usilovalo o získání dotace na zastřešení hradu a zajištění zdiva. To se podařilo po několika letech v rámci programu Evropské unie Interreg V-A Česká republika – Polsko na projekt *Po stopách společné středověké historie*, jehož partnerem je polské město Żąbkowice Śląskie s projektem obnovy residenčního hradu knížete Karla Minsterberského (Frankenštejn). V rámci tohoto projektu byl hrad v roce 2020 opraven, zastřešen a zpřístupněn veřejnosti. V interiérech hradu byla v letech 2021 a 2022 zřízena expozice z nálezů a života hradu.¹⁶ Slavnostní otevření se kvůli pandemii koronaviru uskutečnilo 28. května 2021. Náklady na tuto akci činily 17 milionů Kč.¹⁷

Hrad se od zahájení archeologického výzkumu stal předmětem publikační činnosti, kromě množství popularizačních i odborných časopiseckých a novinových článků vyšly také monografické práce. První samostatnou publikací se v roce 1975 stala Hejnova

Obr. 6. Hrad Vizmburk, průhled nádvořím k severu s trvalým zastřešením a po ukončení dozdívek, na koruně velké věže vzniklo výhledové místo, foto: autor, 2021

brožurka.¹⁸ V roce 1978 ji následovala v Havlovicích vydaná obrazová skládáčka.¹⁹ Navázaly dva sborníky s prostým názvem *Vizmburk* (Červený Kostelec 1979 a 1984).²⁰ Pak následovala delší přestávka, ukončená v roce 2001 samostatným svazkem *Zpravodaje STOP*²¹ a sborníčkem *Sdružení pro Vizmburk*.²² V roce 2007 vyšla monografie Jana Miroslava Macha *Vizmburk*,²³ vyhovující touze po shrnutí výsledků výzkumu hradu. Ke 40. výročí zahájení archeologického výzkumu připravil Vladislav Razím odbornou publikaci hodnotící architekturu hradu, vybavenou množstvím dosud nepublikovaných dokumentů z doby odkrývání hradu.²⁴ Poznání dějin hradu významně postoupilo prací Ivo Pelanta a Vladimíra Wolfa.²⁵ Schází však zpracování jeho dějin v širších souvislostech. Byla publikována úplná bibliografie hradu do roku 1979,²⁶ odbornou produkci do roku 2011 pokryly práce Tomáše Durdíka.²⁷ Vzniklo množství odborných příspěvků věnovaných dílčím problémům archeologických nálezů, historie a podoby hradu. Dosud však nebyly monograficky zpracovány a zhodnoceny archeologické nálezy, když jeho architekturu zhodnotil Vladislav Razím ve výše zmíněné práci. Archeologické nálezy jsou shromážděny na jednom místě, na rozdíl od architektonických článků, asi na věky roztroušených na nejméně sedmi místech.²⁸

Jak zhodnotit dosavadní zkoumání hradu? Způsob provedení výzkumu, předčasný úmrtí jeho vedoucího a následná ztráta (stále doufáme, že dočasná) části dokumentace významně podvazují všechny minulé, současné i budoucí badatelské aktivity. Období do roku 1986 lze označit jako éru jednoho badatele – PhDr. Antonína Hejny, CSc. Po odeznění šoku z jeho smrti se po roce 1990 postupně rozbíhalo nové bádání, ale bez vůdčí osobnosti, bez jasného plánu s množstvím parciálních cílů jednotlivých badatelů. Můžeme tento nedostatek přičíst na vrub jednotlivých institucí – Archeologického ústavu jako garanta výzkumu a nynějšího Národního památkového ústavu jako správce objektu? Jaká by byla situace, kdyby měl PhDr. Hejna od roku 1980, kdy odcházel do důchodu, na výzkumu asistenta a pokračovatele? Podařilo by se zahájit sanaci hradu a provést jeho trvalé zastřešení před rokem 1990? Byly by stavební práce navrženy a provedeny socialistickým stavebním systémem správně a v dostatečné kvalitě? To jsou otázky, nad nimiž lze dlouze spekulovat, ne vždy s jasnými odpověďmi.

V roce 50. výročí zahájení archeologického výzkumu je tedy jádro hradu stavebně zajištěno, zbývá sanovat hradební zdivo parkánu na severní straně a objekty na skalním hřebenu. Hrad je již několik let zpřístupněn veřejnosti, v jeho areálu se odehrává řada kulturních a společenských akcí.

- 1 Rejstřík státního seznamu nemovitých kulturních památek v kraji Východočeském. Strojopisný originál je uložen v Národním památkovém ústavu, územním odborném pracovišti v Pardubicích.
- 2 O souvislostech výzkumu a jeho průběhu populárně SMETÁNKA, Zdeněk, *Hledání zmizelého věku*, Praha 1987, s. 125–139. Jednotlivé kapitoly publikace původně vycházely jako seriál v sobotní příloze deníku Mladá fronta.
- 3 V letech 1982–1984 již výzkum probíhal pod hlavičkou KSSPPOP v Pardubicích.
- 4 Ve stejném roce přebíralo do správy i rozestavěný Soubor lidových staveb a řemesel Vysočina. Srov. ŠVEC, Jiří, Z historie Památkového ústavu v Pardubicích, in: *Památkový ústav v Pardubicích, Výroční zpráva za rok 1997*, Pardubice 1998, s. 30. O převzetí hradu do správy KSSPPOP v Pardubicích se uvažovalo již v roce 1976, jak vyplývá z korespondence uložené v odborné spisovně NPÚ, ÚOP v Josefově, složka Vizmburk.
- 5 Správa hradu byla přičleněna pod Státní zámek Ratibořice. Pracovní místo hlídače na 0,5 úvazku se podařilo zřídit až po roce 1990.
- 6 Zhotovila jej měřická skupina královéhradeckého pracoviště Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů. Nejstarší zveřejněná zaměření byla provedena v letech 1974 (měřická skupina Archeologického ústavu ČSAV) a 1975 (Martin Lazák). Měřická skupina Archeologického ústavu ČSAV každý rok zaměření doplňovala o nově odkryté části. Zveřejněny byly výstupy z let 1977, 1980 a 1982.
- 7 Projekt byl zpracován v roce 1983.
- 8 MUK, Jan – NOVOSADOVÁ, Olga – JESENSKÝ, Vít, *Vizmburk, hrad. Stavebně historický průzkum*, SÚRPMO Praha 1991. Strojopisný originál je uložen v Národním památkovém ústavu, územním odborném pracovišti v Josefově.
- 9 Odborná spisovna NPÚ, ÚOP v Josefově, složka Vizmburk.
- 10 Nedatovaná zpráva Ing. Jana Kadlece z roku 1994. Uloženo v odborné spisovně NPÚ, ÚOP v Josefově, složka Vizmburk.
- 11 Dopis SÚPPOP z 12. 5. 1989 adresovaný Vč KNV v Hradci Králové a KSSPPOP v Pardubicích z 6. 7. 1988 adresovaný PhDr. Zdeňku Lochmanovi. Uloženo tamtéž. Akce proběhla pod vedením Ing. Martina Lazáka.
- 12 Projektové dokumentace jsou uloženy v odborné spisovně NPÚ, ÚOP v Josefově.
- 13 Jednalo se o aktivity PhDr. Vladislava Razíma na středočeském a Ing. Jiřího Slavíka na východočeském pracovišti.
- 14 V roce 1996 bylo trutnovské muzeum ochotno shromáždit a převzít archeologické nálezy z hradu, jejichž největší část byla od roku 1993 uložena v nevhodných podmínkách ve sklepech zámku v Litomyšli, protože Archeologický ústav musel dosavadní depozitář na Oškobrhu v rámci restitučního řízení vyklidit.
- 15 https://www.skolahavlovice.cz/vizmburk/dokumenty/o_sdruzeni.pdf
- 16 Do jedné z místností východního křídla byla instalována kopie kachlových kamen od Petra Volfa, v paláci je osazena kopie velkého kružbového okna.
- 17 SLAVÍK, Jiří, Hrad Vizmburk – zjištění učiněná v průběhu stavebních prací v roce 2020, in: *Sborník NPÚ, ÚOP v Josefově*, MACKOVÁ, Eva (ed.), Josefov 2021, s. 104–117, <https://www.npu.cz/uop/josefov/publikace/sbornik%202021.pdf>
- 18 HEJNA, Antonín, *Vizmburk, hrad na českoslezském pomezí, jeho zánik a objevení*, Trutnov 1975.
- 19 HEJNA, Antonín, *Vizmburk*, Havlovice 1978.
- 20 *Vizmburk 1279–1979. Sborník příspěvků k 700. výročí první zmínky o hradu*, WOLF, Vladimír (ed.), Červený Kostelec 1979. *Vizmburk, Sborník příspěvků k dějinám hradu 2*, DRAHOŇOVSKÝ, František – ŠVEC, Jiří (edd.), Červený Kostelec – Trutnov 1984.
- 21 *Vizmburk, Zpravodaj STOP 2001*, Slaný 2001.
- 22 *Sláva a pád hradu Vizmburka. Sborník příspěvků věnovaných hradu Vizmburku vydaných při příležitosti pořádání stejnojmenné výstavy v Městském muzeu a galerii Julie W. Mezerové v Úpici 12. 8. – 30. 9. 2003*, (sine ed.), Hradec Králové 2003.
- 23 MACH, Jan, *Vizmburk*, Rtně v Podkrkonoší 2007.
- 24 RAZÍM, Vladislav, *Vizmburk. Raně gotický hrad a jeho proměny, Průzkumy památek XIX*, 2012. Příloha časopisu.
- 25 Jejich text pro encyklopedickou práci o šlechtických sídlech na území České republiky (ŠIMEK, Tomáš (ed.), *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VI, Východní Čechy*, Praha 1989, s. 528–530) byl publikován již v roce 1982 (PELANT, Ivo – WOLF, Vladimír, *Nástin dějin hradu Vizmburku*, in: *Vizmburk, Sborník příspěvků k dějinám hradu 2*, DRAHOŇOVSKÝ, František – ŠVEC, Jiří (edd.), Červený Kostelec – Trutnov 1984, s. 19–23).
- 26 WOLF, Vladimír, *Historická bibliografie hradu Vizmburku*, k. o. Havlovice, o. Trutnov, in: *Vizmburk 1279–1979, Sborník příspěvků k 700. výročí první zmínky o hradu*, WOLF, Vladimír (ed.), Červený Kostelec 1979, s. 31–43.

- 27 DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha 1999, s. 599–600; DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Dodatky*, Praha 2002, s. 108; DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Dodatky 2*, Praha 2005, s. 117; DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Dodatky 3*, Praha 2008, s. 136; DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Dodatky 4*, Praha 2011, s. 120.
- 28 V současnosti jsou to: hrad, expozice Havlovice, Městské muzeum Úpice, depozitář NPÚ Ratibořice, Městské muzeum Česká Skalice, Městské muzeum Trutnov, lapidárium Národního muzea Praha. SLAVÍK, Jiří, Architektonické články z hradu Vizmburk – vybrané prvky z depozitářů v Ratibořicích a v Úpici, *Svorník, Hradby a tvrze v širších souvislostech* (v tisku).

Robert Řemínek

Jiří Slavík

Když jsme kolem roku 1980 začínali objevovat Adršpašsko-teplické skály a pevnostní krajinu okolo Náchoda, naráželi jsme všude na naučné tabule s charakteristickými dokumentačními a rekonstrukčními kresbami podepsanými Robertem Řemínkem. Teprve později jsme se dozvěděli, že je konzervátorem památek náchodského okresu. A až o deset let později jsem se začal seznamovat s dalšími jeho činnostmi a zásluhami.

Robert Řemínek se narodil 19. srpna 1930 v rodině knihaře, později dělníka Roberta Řemínka a odborné učitelky Marie Řemínkové. V letech 1936 až 1944 navštěvoval obecnou a pak měšťanskou školu v Náchodě. V letech 1945–1948 absolvoval Státní tříletou grafickou školu v Praze. Jako grafik návrhář pracoval na generálním ředitelství Továren obráběcích strojů v Praze, ale v roce 1950 se po sňatku s Ludmilou Hýblovou vrátil do Náchoda, kde nastoupil do vývoje a pak do propagace národního podniku Rubena. Po základní vojenské službě zůstal v armádě do roku 1959, kde po různých poddůstojnických funkcích v Novém Městě nad Metují pracoval ve Vojenském topografickém ústavu v Dobrušce.

Již v průběhu studia na grafické škole se zajímal o památky a architekturu, v letech 1949–1950 se podílel na zajišťování sázavského kláštera, od roku 1959 pracoval jako

Obr. 1. Robert Řemínek (vlevo) s PhDr. Václavem Kaplanem na dělostřelecké tvrzi Dobrošov kolem r. 1975, zdroj: pozůstalost R. Řemínka uložena v archivu NPÚ, ÚOP v Josefově